LINDESNES KOMMUNE

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Vei og grønt

Dato: 21.10.2026
Vår ref.: 26/04897-3
Deres ref.:
Saksbehandler: Lars Berg Holtan
Telefon:

Lindesnes kommune - Innspill til stortingsmelding om villaks, sjøørret og sjørøye

Viser til invitasjon fra Klima- og miljødepartementet til å gi innspill til ny stortingsmelding om villaks, sjøørret og sjørøye, datert 16.09.2026. Vi beklager at vårt innspill kommer noen dager etter fristen 16.oktober.

I Lindesnes kommune ligger de store anadrome vassdragene Mandalselva, som også er nasjonalt laksevassdrag, og Audna. I tillegg har vi noen titalls mindre anadrome vassdrag med hovedsakelig sjøørret, men også innslag av laks spesielt i Sjølingstadvassdraget og Harkmarksvassdraget (Lona). Kommunens kystområde fra Lindesneshalvøya i vest til grensa mot Kristiansand kommune i øst er nasjonal laksefjord (Lindesnes - Mannefjorden). Kommunevåpenet til gamle Mandal kommune hadde tre laks i sølv over blå bakgrunn, som tydelig viser den historiske statusen laksen har hos oss, fra gammelt av omtales Mandalselva som en av landets beste lakseelver både i mengde og kvalitet, og laks var en ikke ubetydelig eksportvare for kjøpstaden Mandal, i tillegg til at elvene tiltrakk seg finfolket til sportsfiske.

I nyere tid har våre anadrome arter støtt på betydelige utfordringer, som vi mener må belyses og behandles i stortingsmeldingen. Vi kommer også med forslag til konkrete tiltak.

<u>Forsuring</u>
Fra slutten på 1800-tallet ble vassdragene våre påvirket av sur nedbør og laksebestandene falt etter hvert dramatisk før de til slutt døde ut på 1960 og -70-tallet. I Audna satte man i gang kalking på 80-tallet, i Mandalselva på 90-tallet, og vannkvaliteten blei igjen god nok til at laksebestander kunne reetableres. Etter hvert har kalkinga blitt optimalisert etter vannføring og ulike kvalitetsmål gjennom året, som sikrer levende elver på en kostnadseffektiv måte. Selv om den sure nedbøren er betydelig redusert er det ingen bufferevne igjen i terrenget. Dermed er vi 100% avhengig av fortsatt kalking for å holde pH på det nivået som trengs for laksens overlevelse. Vi ser stadig større variasjoner i nedbørsmengder gjennom året og mellom år. Det er derfor viktig at kalkingsbudsjettene er store nok til å fange opp disse svingningene, og eventuelt mindreforbruk ett år kan settes til side som reserve til seinere år. Å kutte i kalkinga vil ikke bare ødelegge nå-situasjonen, men også nulle ut de siste førti åras intense innsats for laksen i våre vassdrag. Det bør i tillegg settes av midler til økt overvåking av oppvandring i elvene, det være seg med bruk av sonar, video, fisketellere eller merking.

Regulering, vassdragstiltak og forurensing

Mandalselva og Audna er regulerte vassdrag. Dette gir utfordringer for opp- og nedvandrende fisk både ved bygging av dammer, større eller mindre tørrlegging av elvestrekninger og fare for at smolt går i turbinene på vandringen ut av vassdraget. Vannstanden er også til dels kraftig påvirket gjennom døgnet av effektkjøring i kraftverkene som kan medføre stranding av ungfisk som ikke klarer å følge med de raske vannstandsendringene. I tillegg har vi utfordringer i alle våre anadrome vassdrag knytta til kanaliseringer og manglende kantsoner, kulverter som hindrer vandring av fisk og avrenning og forurensing fra bebyggelse, landbruk og veier. Tørre somre er også en stadig større utfordring med tanke på vannføring i de små vassdragene, en effekt som er forsterket av drenerte myrer, kanaliseringer og manglende kantsoner. Det må ikke åpnes for ytterligere reguleringer i anadrome strekninger av vassdragene våre og det må settes krav til å reversere kanaliseringer og dårlige kulverter. Det må utarbeides tydelige regler for nye tiltak, for eksempel at halvrør/hvelvbue er eneste godkjente kulvertløsning med mindre det er noe helt spesielt som skulle tilsi noe annet. Regelverket rundt kantvegetasjon bør gjøre likt på tvers av sektorene og håndheves strengere enn i dag.

Oppdrett

Vi har ingen oppdrettslokaliteter for laksefisk i vår kommune, men på Lyngdal-siden av Grønsfjorden vest for Lindesneshalvøya er det et anlegg. Vi ser høyere lusepåslag på sjøørreten i fjorden der enn i våre øvrige kystområder. Det er også en bekymring at laksesmolten som vandrer til havs passerer gjennom lusebeltene som starter ved de store oppdrettsanleggene i Hidrasund ved Flekkefjord og fortsetter nordover i oppdrettsbeltet langs hele Vestlandet. Dette kan gi forhøyet dødelighet hos smolten. Vi har lite til ingen innslag av rømt oppdrettsfisk i våre vassdrag, sånn må det fortsette å være. Det må ikke åpnes for mer oppdrett av anadrom fisk i våre nærområder. Herunder ligger også bekymringer knytta til overgjødsling av kystvannet vårt, da vi allerede har betydelige utfordringer med blant annet lurv.

For øvrig viser vi til rapportene fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning for grundig kunnskapsgrunnlag utover det vi har omtalt her, samt innspillet til stortingsmeldingen fra Statsforvalteren i Agder.

Ved henvendelse angående saken vennligst referer til saksnr.: 26/04897-3

Med hilsen

Lars Berg Holtan

Brevet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I AGDER